

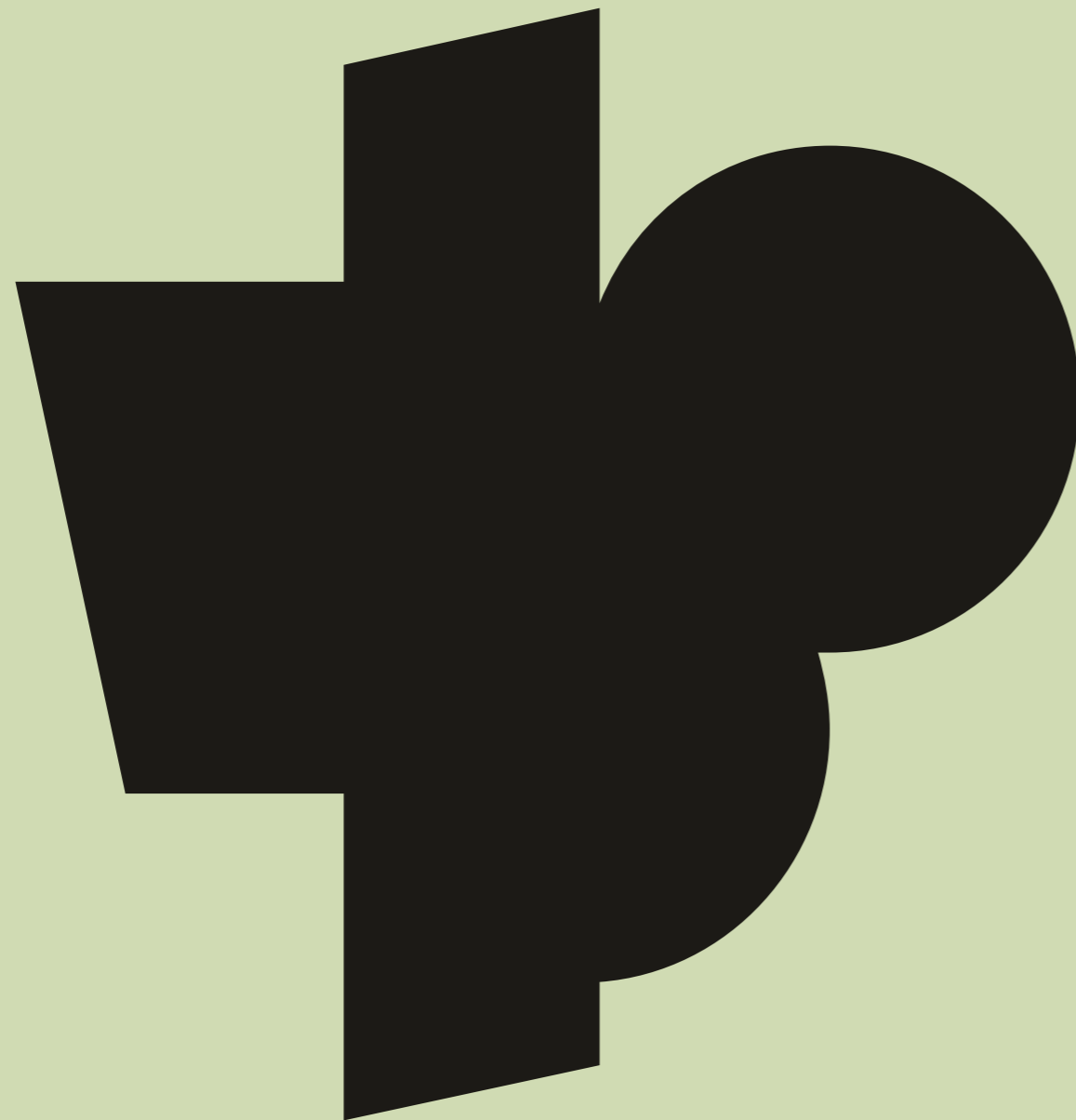
Jaarverslag Lectoraat Kunsteducatie

2022

**Lectoraat Kunsteducatie
Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten**

Jaarverslag Lectoraat Kunsteducatie 2022

ALGEMEEN

Het AHK-brede duo-lectoraat Kunsteducatie beschouwt kunsteducatie als een zelfstandig vakgebied waarin kunst en educatie elkaar ontmoeten. Het lectoraat draagt bij aan de expertise van alle betrokkenen in dat vakgebied: van funderend onderwijs tot beroepsonderwijs, voor culturele instellingen en de publieke (digitale) ruimte, voor studenten, docenten, kunstenaars, opleiders, wetenschappers en beleidsmakers. Kunsteducatie betreft daarbij alle vormen van educatie met de inzet van kunst als doel, middel of als een van de disciplines binnen een interdisciplinaire samenwerking.

1. Onderzoek

1.1 LOPENDE EN AFGERONDE ONDERZOEKEN

De lectoren Melissa Bremmer en Emiel Heijnen beschouwen het als hun taak om door middel van onderzoek het kunsteducatieve veld te innoveren en te funderen, om daarmee de waarde, toegang en kwaliteit van kunsteducatie in een democratische samenleving te bevorderen. De lectoren hebben voor de periode 2021-2025 twee onderzoeksthema's voor onderzoek en activiteiten: *Interdisciplinariteit* en *Sociaal Engagement*. De onderzoeksgroep van het lectoraat bestaat merendeels uit docenten van de docentenopleidingen van de AHK en de master Kunsteducatie. Zie onderzoeksprogramma: www.ahk.nl/media/ahk/user_upload/Onderzoeksprogramma_kunsteducatie.pdf

Binnen het thema *Interdisciplinariteit* is het onderzoek van Saskia Sap naar hoe dans ingezet kan worden om de taalverwerving te bevorderen van NT2-leerlingen in het PO afgerond. Het onderzoek van Sanne Kersten naar ArtsSciences lessen in het speciaal voortgezet onderwijs loopt nog. Daarnaast werken Melissa Bremmer, Emiel Heijnen en Folkert Haanstra aan *Designing Wicked Arts Education*, een literatuuronderzoek en educatieve tool voor het ontwerpen van authentieke lessenseries en curricula.

Binnen het thema *Sociaal engagement* zijn de onderzoeken van Jelle van der Leest en Damar Lamers, (naar inclusief dansonderwijs), Claire Goedman en Manon Habekotté (naar het beschouwen van hedendaagse kunst vanuit een multiculturele context) en van Dennis Meyer (naar intercultureel theater) afgerond. Het onderzoek van Wandana Biekram (naar de tools die een theaterdocent nodig heeft om in de huidige, gepolariseerde tijd een veilige lessituatie te creëren) loopt nog, evenals het onderzoek van Yahmani Blackman (naar hoe een

each-one-teach-one methodiek bij de opleiding Theaterdocent een wederkerige kennisoverdracht kan bewerkstelligen). Zie voor onderzoeksgroep en verdere toelichting onderzoeken: www.ahk.nl/lectoraten/educatie/onderzoeksgroep/

1.2 ONDERZOEK MET OF VOOR EXTERNEN

Wat werkt in kunstzinnige oriëntatie? (Afgerond)

In opdracht van het NRO voerde het lectoraat, ter voorbereiding op het peilingsonderzoek Kunst & Cultuur, een reviewstudie uit. Centrale vraag was wat beïnvloedbare factoren zijn met betrekking tot leerprestaties op het gebied van kunst en cultuur in (de bovenbouw van) het primair onderwijs. Op grond van deze review werden aanbevelingen gedaan voor de nieuw te ontwikkelen instrumenten voor het aankomende peilingsonderzoek. De onderzoekers waren: Folkert Haanstra (projectleider en redactie), Melissa Bremmer (redactie), Emiel Heijnen (redactie), Cock Dieleman, Ellen van Hoek, Linda Reus en Diederik Schönau. Zie: www.ahk.nl/onderzoek/research-profile/publicaties/publicatie/wat-werkt-in-kunstzinnige-orientatie/

Nieuwe canons (lopend)

Lector Emiel Heijnen doet met onderzoeker Nadiëh Graumans Tigchelaar, Kunstloc Brabant en Fontys Opleiding Theaterdocent een onderzoek dat vormgegeven is als professionaliseringstraject voor theaterdocenten. Vragen die centraal staan, zijn: Welke theater vormen vinden we buiten de gevestigde theaterinstituten en hoe zouden die ons theateronderwijs kunnen inspireren? Gedurende een half jaar werkt een gemengde groep van ongeveer 16 theaterdocenten samen. Tijdens bijeenkomsten maken zij kennis met de uitgangspunten van *Authenticiteit*

Kunsteducatie en Teaching as Artistic Practice waarmee ze experimenteren tijdens theater oefeningen en bij het maken van vernieuwende lesontwerpen. De zelfontworpen lessen worden steeds getest in de eigen praktijk, gedocumenteerd en geëvalueerd. Het professionaliserings-traject wordt afgesloten met een gezamenlijke artistieke presentatie voor publiek.

Culturele ecosystemen rond kinderen en jongeren met een beperking (lopend)

Lector Melissa Bremmer maakt met LKCA een systeemanalyse van de kansen en belemmeringen voor de vorming van culturele ecosystemen rond kinderen en jongeren met een beperking in het speciaal onderwijs. De uitkomsten van dit onderzoek worden enerzijds gebruikt om een goed onderbouwde beleidsagenda op te stellen voor politici, culturele instellingen, fondsen etc. Anderzijds levert het onderzoek een tool op waarmee partners uit verschillende domeinen zelf een systeemanalyse kunnen maken van kansen en belemmeringen voor de vorming en versterking van culturele ecosystemen rond kinderen en jongeren met een beperking.

1.3 PROMOTIEONDERZOEK

Renske de Groot rondde haar promotieonderzoek af aan de Lamar University (Verenigde Staten) naar de percepties en praktijken van technologisch geïmplementeerd leren bij senior educatoren en –beheerders in musea voor hedendaagse kunst in Nederland en België. Nathalie Roos doet aan de Erasmus Universiteit Rotterdam het promotieonderzoek *Teacher as Activist/Artist* (werktitel) waarbij het gaat om de integratie van kunst- en burgerschapsonderwijs. De lectoren kunsteducatie treden bij dit promotieonderzoek op als co-promotoren.

2. Kwaliteit van het onderzoek

2.1 INTERNE KWALITEITSCONTROLE

- Praktisch relevant: Alle onderzoekers in het lectoraat zijn ingegaan op actuele vraagstukken uit de praktijk van de kunsteducatie en/of zijn werkzaam in de praktijk; en/of hun onderzoek werkt door in het onderwijs van de AHK.
- Methodisch grondig: Alle onderzoekers hebben hun methodologie beschreven in de onderzoeksopzet en in het onderzoeksverslag. Zij expliciteren daarbij altijd de maatregelen ter verhoging van de procedurele validiteit en – betrouwbaarheid, en hoe actief consent van participanten is verkregen.
- De formats voor de onderzoeksvoorstellen voor de onderzoeksliden sluiten aan bij de ethische richtlijnen van de Netherlands Code of Conduct for Research Integrity www.nwo.nl/en/policies/scientific+integrity+policy/netherlands+code+of+conduct+for+research+integrity
- Iedere onderzoeker die het onderzoek heeft afgerond, heeft dit aan de hand van het evaluatieformulier van het lectoraat geëvalueerd.

2.2 EXTERNE KWALITEITSCONTROLE

Doordat publicaties van het lectoraat gewaardeerd (o.a. peer reviewed artikelen of hoofdstukken) en gepresenteerd (o.a. presentaties op symposia en conferenties) worden in de brede onderzoeksgemeenschap, kan afgeleid worden dat ze voldoen aan de gangbare academische kwaliteitseisen.

3. Organisatie van het lectoraat

3.1 ORGANISATIE LECTORAAT EN ONDERZOEKSGROEP

De onderzoeksgroep bestond in 2022 uit:

- Sanne Kersten (lectoraat Kunsteducatie) met een senior traject;
- Wandana Biekram (Opleiding Theaterdocent) met een seniortraject
- Yahmani Blackman (Opleiding Theaterdocent) met een juniortraject
- Folkert Haanstra, Cock Dieleman, Ellen van Hoek, Linda Reus en Diederik Schönau (NRO-onderzoek)
- Folkert Haanstra (Designing Wicked Arts Education)
- Dennis Meyer (Opleiding Theaterdocent) met een juniortraject;
- Saskia Sap (Opleiding Docent Dans) met seniortraject;
- Claire Goedman & Manon Habekotté (Breitner Academie) met een seniortraject;

De junioronderzoekers krijgen twee jaar lang een aanstelling van 0,1 FTE, en de senioronderzoekers krijgen individueel 0,15fte en als duo 0,2fte.

3.2 PROFESSIONALISERING LECTORAAT KUNSTEDUCATIE

Wandana Biekram en Yahmani Blackman volgden de cursus *Kwalitatieve Analyse* bij Evers Research (www.eversresearch.nl). Claire Goedman, Dennis Meyer, Saskia Sap en Sanne Kersten volgden de workshop Presenteren van onderzoek verzorgd door het taalcentrum van de Vrije Universiteit.

3.3 INTERNE NETWERKEN BINNEN DE AHK

Relatie Bachelor docentenopleidingen

De lectoren nemen zoveel mogelijk deel aan het Studieleiders Overleg Docentenopleidingen (SLOD) dat één keer in de 6 weken plaatsvindt. In dit overleg houden de docentenopleidingen en het lectoraat elkaar op de hoogte van onderzoeks- en onderwijsontwikkelingen. Emiel Heijnen neemt deel aan het landelijke overleg Docent Beeldende Kunst en Vormgeving opleidingen (DBKV) en namens het SLOD aan het KVDO (hbo netwerk kunstvak docentenopleidingen) (tijdelijke vervanging Rafael van Crimpen).

Relatie master Kunsteducatie

Het onderzoeksthema van de Master Kunsteducatie (MaKe) sluit aan bij de twee onderzoeksthema's van het lectoraat zodat er massa en expertise gecreëerd kan worden rondom een onderwerp. De lectoren fungeren als feedbackgevers en mede-beoordelaars van de onderzoeken. Melissa Bremmer is lid van de examencommissie van de MaKe en Emiel Heijnen is lid van opleidingscommissie van de MaKe.

Adviseur master Kunsteducatie

De MaKe is in bestuurlijke en organisatorische zin ondergebracht bij de Breitner Academie. Om de interdisciplinariteit van de master te borgen is het inhoudelijk-strategisch beleid op hoofdlijnen is gedelegeerd aan een programmaraad, die bestaat uit de directeuren van de verschillende academies. De lectoren treden op als adviseurs van deze raad en dragen daarmee bij aan de inhoudelijke aansturing van de MaKe.

Centre for Arts & Sciences Education (CASE)

Het lectoraat werkt sinds 2020 mee aan de oprichting van een Centre of Expertise arts & education. In 2022 werd kwartiermaker Anne Nigten benoemd tot directeur van het CoE, dat geopend werd in september 2022. CASE – de nieuwe naam van dit CoE, is een discipline-overstijgende samenwerking van zes hogescholen (AHK, Codarts, HvA, Avans, Ipabo, HKU) en een ROC (ROC van Amsterdam en Flevoland). CASE richt zich op praktijkgericht onderzoek naar onderwijsvernieuwing en maatschappelijke innovatie. Het onderzoek loopt via twee thema's die mede-ontwikkeld zijn door het lectoraat Kunsteducatie: *Onderwijs op het snijvlak van Kunst, Wetenschap en Technologie* en *Sociaal engagement*. De lectoren zijn voorzitter van de programmaraad die de inhoudelijke koers van het onderzoek in CASE bepalen worden afgevaardigd naar de bestuursvergadering van CASE.

3.4 EXTERNE NETWERKEN

SPRONG Verbeelding in Transitities

In *SPRONG Verbeelding in Transitities* werkt een overkoepelende onderzoeksgroep van negen deel-onderzoeksgroepen (waaronder het lectoraat Kunsteducatie) vanuit vier hogescholen (HvA, AHK, Gerrit Rietveld Academie, Hogeschool Inholland) samen in het Centre of Expertise for Creative Innovation om creatieve methoden te onderzoeken en te ontsluiten voor maatschappelijke vraagstukken. Het lectoraat Kunsteducatie brengt kennis over authentieke kunsteducatie en wicked arts assignments in.

Lectorenplatform op het snijvlak van kunst, wetenschap en technologie

Het lectoraat kunsteducatie heeft het lectorenplatform *Onderwijs op het snijvlak van kunst, wetenschap en technologie* (OKTW) geïnitieerd en ontwikkelt een breed, divers netwerk en prikkelende projecten rondom ArtsSciences-onderwijs (zie doorwerking). De subsidie voor dit platform is afkomstig van SIA-RAAK en is toegekend van 2020 tot 2022. Vanwege Covid heeft dit lectorenplatform een langere doorloop gekend, tot oktober 2022.

Amsterdam Research Institute of the Arts and Sciences (ARIAS)

Het lectoraat participeert in ARIAS, een netwerk van de AHK, UvA, VU, HvA en Gerrit Rietveld Academie. Hierin nemen onderzoekers deel en het doel ervan is het bevorderen, bundelen en versterken van onderzoek op het terrein van en in de kunsten.

ENO

De lectoren zijn lid van *The European Network of Observatories in the Field of Arts and Cultural Education* (ENO). Samen met het LKCA en de Radboud Universiteit vormen zij het Nederlandse Observatory binnen het ENO-netwerk. Het netwerk organiseert en participeert in (inter) nationale bijeenkomsten en events.

3.5 DEELNAME COMMISSIES EN BESTUREN

De lectoren namen ook dit jaar deel aan commissies en besturen (zie ook de webpagina's van de lectoren):

- Melissa Bremmer was o.a. commissielid van de Comenius Teaching Fellows (thema Transdisciplinaire samenwerking), lid van de werkgroep Vakkenstructuur Kunstvakken (SLO), lid van het visitatiepanel Koninklijk Conservatorium (Den Haag) en jurylid van de Pieter Jan Abraham van Mensch-prijs (Reinwardt Academie).
- Emiel Heijnen was o.a. jurylid van de Kunst van het Ontwerpen (landelijke educatieve ontwerprijds bacheloropleidingen kunsteducatie), lid van de Adviescommissie Kunst & Professionalisering (HKU), lid van de AHK Selectiecommissie VSBfonds Beurs en lid van de FlexUs-werkgroep flexibilisering van KVDO.

3.6 COMMUNICATIE NAAR INTERNE EN EXTERNE NETWERKEN

Het lectoraat werkt per 2022 met een nieuwe huisstijl, ontworpen door Meeusontwerpt. Het ontwerp koppelt robuuste composities aan een speelse vormtaal van abstracte pictogrammen. De koppen zijn uitgevoerd in het font OpenDyslexic.

Voor zowel de interne als externe communicatie heeft het lectoraat in 2022 twee digitale nieuwsbrieven uitgestuurd waarin de activiteiten en publicaties van het lectoraat zijn opgenomen. Daarnaast zijn de publicaties en activiteiten van het lectoraat ook dit jaar intern meegenomen in de nieuwsbrief *Onderzoek AHK* van het AHK-Research Centre en van de Master Kunsteducatie. Verder plaatst het lectoraat alle publicaties online (open source) op de eigen website en in databanken OpenResearchAmsterdam en de HBO Kennisbank. LKCA neemt de publicaties van het lectoraat op op haar social media platforms. Om de externe communicatie verder te bevorderen is het lectoraat gestart met een Instagram en LinkedIn account. Hierop worden wekelijks berichten over de activiteiten van het lectoraat geplaatst. Zie:

- www.instagram.com/lectoraatkunsteducatieahk/
- www.linkedin.com/showcase/88656193/admin/

4. Doorwerking van het lectoraat

Het lectoraat streeft naar een regionale, nationale en internationale doorwerking van haar onderzoek en activiteiten. Die doorwerking vindt plaats in drie domeinen: het AHK-onderwijs, de beroepspraktijk en in het kennisdomein kunsteducatie.

4.1 DOORWERKING: INNOVEREN AHK-ONDERWIJS

Lezingenserie Participation in arts & education
In samenwerking met de master Kunsteducatie, master DAS Creative Producing en DAS Research

(het lectoraat van de Academie voor Theater en Dans), organiseerde het lectoraat Kunsteducatie de lezingenserie *Participation in arts & education*. Tijdens lezingen op vier dinsdagmiddagen werd onderzocht hoe participatie, kunst en educatie elkaar kunnen ontmoeten. De inspirerende sprekers waren wetenschappers, performers, kunstdocenten en makers die allen opereren op het snijvlak van participatie, kunst en educatie. Zie: www.ahk.nl/opleidingen/master/kunsteducatie/over-de-studie/studieprogramma/modules/lezingenserie-1/

Lectoren verzorgen (onderzoeks)onderwijs binnen en buiten de AHK, onder andere:

	DOCENTEN	MASTER	BACHELOR
Scholing <i>Didactisch concept authentieke kunsteducatie</i>	Nieuwe docenten Breitner academie		Breitner Academie
Onderzoeksvaardigheden doceren		Master Muziek AHK	
Onderzoeksondersteuning		Literatuurtips geven aan studenten van de Master Kunsteducatie AHK	
Beoordelaars		Literatuuronderzoek en empirisch onderzoek van de Master Kunsteducatie AHK	
Onderzoek buiten de AHK			
	De lectoren treden bij het promotieonderzoek van Nathalie Roos op als co-promotoren (promotoren: Koen van Eijck & Evert Bisschop-Boele, Erasmus Universiteit Rotterdam)		
	Melissa Bremmer zat in de leescommissies van de proefschriften van Sandra Fortuna (Universiteit van Gent) en Christiane Nieuwmeijer (VU)		

Onderzoekspublicaties van de lectoren in curricula binnen de AHK en daarbuiten, onder andere:

ONDERZOEKEN IN HET AHK-ONDERWIJS	MASTER KUNSTEDUCATIE	BACHELOR KUNSTDOCENTEN
Remix je curriculum! Wicked Arts Assignments Bronnenbanken: www.artistispresent.nl www.artsciencedatabase.com	Module <i>Kunsteducatief ontwerpen</i>	Breitner Academie, module <i>De digitale kunstdocent</i>
Remixing the art curriculum		Breitner Academie, module <i>vakdidactiek</i> , 1e jaars studenten VT en DT
The educational model Rhythms around the world		Opleiding Docent Muziek, module <i>Muziek, cultuur en onderwijs</i>
School as material Teacher as conceptual artist	Module <i>Teacher as Conceptual Artist</i>	
BUITEN HET AHK-ONDERWIJS	INSTELLING	
Wicked Arts Assignments	– Stenden Hogeschool, Blended Learning-atelier – Jan des Bouvrie Academie – HKU docent Theater, Docent Muziek, Docent Beeldende Kunst en Vormgeving – Docent Theater Fontys Hogeschool voor de Kunsten, Tilburg	
Wicked Arts Assignments Remix je curriculum! School as materiaal	Professionaliseringstraject voor theaterdocenten (Kunstloc Brabant, Fontys Opleiding Theaterdocent)	
Embodiment in Early Childhood Education The Role of the Body in Instrumental and Vocal Music Pedagogy Embodied Music Pedagogy	University of Luxembourg, Bachelor Music in Education	

Onderzoek van de onderzoeksliden in curricula binnen de AHK en daarbuiten, onder andere:

Onderzoek: <i>Transformatief beeldend kunstonderwijs</i>	AHK-keuzevak: <i>Arts Advocacy</i>	Melvin Crone
Onderzoek: <i>Dansend Nederlands leren voor NT2-kinderen</i>	– Lessen pedagogiek en psychologie ATD (AHK) – Dansdocentencursus Verklaring van Bekwaamheid, vakorganisatie Dansbelang	Saskia Sap
Onderzoek: <i>Dealing with the real stuff</i>	Minor: <i>Free Spaces; kunst, activisme en burgerschap</i> . Samenwerking tussen HvA en Breitner Academie (AHK)	Nathalie Roos
Onderzoek: <i>De multimodale muziekbubbel</i>	Nascholing Conservatorium van Amsterdam: <i>Muziekbeleving in het speciaal onderwijs</i>	Vincent Lamers
Onderzoek: <i>Theater nabespreken</i>	Lessen aan opleiding Acteur van de Podiumacademie (ROC van Twente)	Nadieh Graumans-Tigchelaar

4.2 DOORWERKING NAAR DE BEROEPSPRAKTIJK

Nascholing Nieuwe Canons (2022-2023)
Samen met Kunstloc Brabant, de Academie voor Theater van Fontys Hogeschool voor de Kunsten en DOX, organiseert het lectoraat de nascholing *Nieuwe Canons*. In dit nascholingstraject draait het om de vraag: Welke theater vormen vinden we buiten de gevestigde theaterinstituten en hoe zouden die ons theateronderwijs kunnen inspireren? Authentieke kunsteducatie en Teaching as artistic practice zijn hierbij de uitgangspunten. Zie: www.kunstlocbrabant.nl/projecten/nieuwe-canons-36165

Educatietools
De concrete producten die de ontwerponderzoekers opleveren, licht het lectoraat apart uit in de vorm van educatietools. Voor kunsteducatoren, docenten en studenten die de onderzoeksresultaten van het lectoraat direct in de praktijk willen brengen, bieden deze educatietools een uitkomst. Ook worden er verschillende websites ontwikkeld (bijv. www.artistispresent.nl en www.artsciencedatabase.com) met educatief materiaal voor kunsteducatoren. Zie: www.ahk.nl/lectoraten/educatie/educatietools/

Producten van het lectorenplatform OKT&W
Het lectorenplatform heeft in 2022 verschillende activiteiten voor de beroepspraktijk en het HBO-onderwijs ondernomen, waaronder:

- Nieuwe ArtsSciences videolessen voor het

funderend onderwijs: www.artslovesciences.com/lessons/

- In samenwerking met Loes Bogers en Sam Edens (HvA) is er een blauwdruk opgesteld voor een ArtsSciences minor in het HBO-onderwijs: www.artslovesciences.com/wp-content/uploads/2022/06/ArtsLoveSciences-Blueprint-Minor-2022.pdf
Het lectorenplatform is na vier jaar beëindigd, een deel van de lectoren participeert in CASE.

Activiteiten voor de beroepspraktijk
Vanuit CASE zijn er verschillende activiteiten voor de beroepspraktijk georganiseerd:

- Sociaal engagement: Een online kennis uitwisselingsbijeenkomst rondom Sociaal Engagement en Educatie met vertegenwoordigers uit o.a. het culturele en educatieve werkveld: een lezing met good practice voorbeelden, een gesprek tussen onderzoekers en specialisten uit het werkveld en brainstorm met terugkoppeling.
- Opening CASE: Robbert Dijkgraaf (minister van OCW) en Marjolein Moorman (wethouder Gemeente Amsterdam) openden donderdag 15 september CASE (Centre for Arts & Sciences Education) op het Marineterrein in Amsterdam. Onderdeel van de opening waren workshops voor docenten, studenten, beleidsmakers en onderzoekers.

4.3 DOORWERKING NAAR DE KENNISONTWIKKELING BINNEN HET ONDERZOEKSDOMEIN

Conferenties en symposia

Om kennis te verspreiden en innovatieve didactieken bekend te maken, (mede)organiseerde het lectoraat in 2022 voor docentonderzoekers en -opleiders, kunstdocenten, beleidsmakers en studenten achtereenvolgens:

- In samenwerking met de commissieleden van Special Music Education and Music Therapy, organiseerde het lectoraat de ISME-preconference *Sound of Possibility: Hear Our Voices*, een conferentie over muziektherapie en over muziekeducatie voor speciale doelgroepen: ismeworldconference.org/commission-pre-conference-seminars
- Vanuit SPRONG en CASE werd samen met de Mokum maakcoalitie en partners uit het hele land het Maaksymposium georganiseerd. Lector Emiel Heijnen hield de column *Hoe of waarom maken we het?* en leidde samen met Monique Pijls een onderzoeksbijeenkomst. Lector Melissa Bremmer gaf samen met Loes Bogers (ArtechLab) en Roderick Laperdrix (Breitner Academie) de masterclass *Authentieke kunsteducatie in de praktijk: Wicked Arts Assignments*. Zie: dezwijger.nl/programma/save-the-date-maaksymposium
- Vanuit CASE, Muziekgebouw Amsterdam en Gehrels Muziekeducatie werd het festival *Future SoundLAB* georganiseerd: een dag op het gebied van muziek, technologie en design in samenwerking met educatieve professionals en opleidingen. Lector Melissa Bremmer gaf samen met Debby Korfmacher en Karin van Dijk een presentatie over *My Music Ability*: www.muziekgebouw.nl/pQaeNtO/future-soundlab-downloads

Overzicht (co-)publicaties lectoren

De lectoren publiceerden verschillende publicaties: van peer-reviewed artikelen tot opiniestukken, van hoofdstukken tot artikelen voor vakbladen:

- Bremmer, M. & Nijs, L. (2022). Embodied Music Pedagogy: A theoretical and practical account of the dynamic role of the body in music education. In T. Buchborn, T. De Baets, G. Brunner, S. Schmid (eds.), *Music is what people do. European perspectives on music education* (pp. 29-46). Helbling.

- Bremmer, M., Heijnen, E., Hotze, A., Van Dartel, M., Roos, N., Arets, D., Stubbe, J., Van Keulen, H., Noordegraaf-Eelens, L., & Van der Sande, R. (2021). *ArtsSciences-onderwijs: een onderzoeksagenda*. Lectorenplatform onderwijs op het snijvlak van kunst, wetenschap en technologie.
- Bremmer, M., Heijnen, E., Kersten, S. (2022) *ArtsSciences Unlocked*. Lectoraat Kunsteducatie, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.
- Bremmer, M. & Van Miert, M. (2022). Samen muziek maken zonder grenzen. *Pyramide*, 76(2), 16-20.
- Heijnen, E., Braam, H., & Van Tongeren, C. (2022). Creatief en kritisch leren denken op de basisschool, is dat fake news? *Cultureel Kapitaal, LKCA*.
- Heijnen, E. (2022). Doe maar (net niet) na!: Kunstwerken als mede-docent. *Kunstzone*, (1), 36-39.
- Heijnen, E. m.m.v. Bremmer, M. (2022). De kunstdocent als zorgprofessional? Mister Motley.
- Haanstra, F., Bremmer, M., & Heijnen, E. (Red). (2022). *Wat werkt in kunstzinnige oriëntatie? Reviewstudie naar beïnvloedbare factoren voor leerprestaties bij kunstzinnige oriëntatie in het primair onderwijs*. Lectoraat Kunsteducatie.

Overzicht publicaties onderzoeksliden

- Crone, M. (2022). *Beeldend kunstonderwijs ter bevordering van persoonsvorming in het voortgezet onderwijs*. *Kunstzone*, 22(2), 8-11.
- Goedman, C. & Habekotté, M. (2022). *Between spaces: Art appreciation lessons as a platform for intercultural exchange*. Lectoraat Kunsteducatie, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.
- Graumans-Tigchelaar, N. (2022). *Film kijken met kleuters*. *Kunstzone*, 22(2), 14-15.
- Kersten, S. (2022). *De menselijke cyborg. ArtsSciences-onderwijs voor jongeren met autisme*. *Kunstzone* 22(4). 55-57.
- Lamers, D. & Van der Leest, J. (2022). *Mag ik deze dans van jou?* Lectoraat Kunsteducatie, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.
- Roos, N. (2022). *Elke grap is een kleine revolutie*. *Kunstzone*, 22(3), 20-23.
- Sap, S (2022) In de spotlight. www.dansdocent.nu/interviews2/2022/6/28/

[in-the-spotlight-dansdocent-en-pedago-gisch-specialist-saskia-sap-ptl9l](#)

Zie voor publicaties: www.ahk.nl/lectoraten/educatie/publications/

Overzicht presentaties lectoren

De lectoren presenteerden in verschillende contexten: van onderzoekers op conferenties tot docenten op scholen, van museumedatoren tot studenten aan hbo en wo instellingen.

Emiel Heijnen:

- HKU (s)Mash jaar 2: Theaterdocent, DBKV en Docent Muziek (2022) lezing en workshop Emiel Heijnen *Wicked Curriculum Design*
- HKU (s)Mash jaar 3: Theaterdocent, DBKV en Docent Muziek (2022) lezing Emiel Heijnen *CKV E.D.*
- Maaksymposium (2022, Amsterdam) moderator kennisuitwisselingsbijeenkomst Emiel Heijnen en Monique Pijls *Actuele inzichten op het vlak van maakeducatie en STEAM*
- Maaksymposium (2022, Amsterdam) discussiepanel o.l.v Anne Nigten, met Emiel Heijnen, Loes Bogers, Ellen Oosterwijk, Monique Pijls en Astrid Poot
- Maaksymposium (2022, Amsterdam) column Emiel Heijnen *Hoe of waarom maken we het?*
- Trias Centrum voor de Kunsten (2022, Rijswijk) lezing en workshop *Authentieke kunsteducatie* in het buitenschoolse domein voor docenten Emiel Heijnen
- Trias Centrum voor de Kunsten (2022, Rijswijk) lezing *Authentieke kunsteducatie* voor school-directies en bestuurders, Emiel Heijnen
- HKU, Opleiding DBKV voltijd, Utrecht (2022) lezing Emiel Heijnen *Authentieke kunsteducatie*
- Breitner Academie, scholing On The Movie (2022), lezing Emiel Heijnen *Wicked film assignments*
- Filmhub Zuid (2022) Webinar Emiel Heijnen *Toelichting leerlijn filmeducatie*
- Stichting Kunsteducatie Nederland, Zwolle (2022) Presentatie en workshop *Authentieke kunsteducatie*
- KunstLoc, Brabant en Fontys Hogeschool voor de Kunsten (Academie voor Theater), Tilburg (2022) [Online meet-up | Column en groepsgeprek Emiel Heijnen Authentieke kunsteducatie in theateronderwijs.](#)
- HKU, Opleiding DBKV deeltijd (2022) lezing

Emiel Heijnen *Authentieke kunsteducatie*

- De Werkplaats Bilthoven (2022) Workshop Emiel Heijnen, Arida Bandringa, Kari-Anne Souwers en Lisanne Meijers *Wicked Arts Assignments*

Melissa Bremmer:

- Plein C (Zaandam), workshop Melissa Bremmer en Marian van Miert *Naar een inclusief leerecosysteem*
- Maaksymposium (2022, Amsterdam) presentatie Melissa Bremmer *ArtsSciences Unlocked*
- Maaksymposium (2022, Amsterdam) masterclass Melissa Bremmer, Loes Bogers en Roderick Laperdrix *Authentieke Kunsteducatie in de praktijk*
- Wellbeing Week AHK (2022, Amsterdam) workshop Melissa Bremmer, Debby Korfmacher en Karin van Dijk *My Music Ability*
- NHL Stenden Hogeschool (2022, Leeuwarden) workshop Melissa Bremmer en Tamar Clasquin *Authentieke Kunsteducatie en Wicked Arts Assignments*
- FutureSoundLab (2022, Muziekgebouw), presentatie Melissa Bremmer, Debby Korfmacher en Karin van Dijk *My Music Ability*
- SLO (2022) Webinar Melissa Bremmer en werkgroepleden VSK *Toelichting conceptadvies vakkenstructuur kunstvakken*
- Jan des Bouvrie Academie, Saxion Hogeschool (2022, Deventer), workshop jaar 1, Melissa Bremmer, Arida Bandringa en Lisanne Meijers *Wicked Arts Assignments*
- Jan des Bouvrie Academie, Saxion Hogeschool (2022, Deventer), workshop jaar 2, Melissa Bremmer, Arida Bandringa en Lisanne Meijers *Wicked Arts Assignments*
- ISME, world conference (2022; online) Kimberley VanWeelden, Matthew Breden en Melissa Bremmer, *Special music education and music therapy commission*
- ISME, world conference (2022; online) Melissa Bremmer en Luc Nijs *The role of the body in instrumental and vocal music pedagogy*
- ISME, world conference (2022; online) Melissa Bremmer *Teacher as conceptual artist*
- ISME, special music education and music therapy (2022; online) Melissa Bremmer *My Music Ability*
- Master Kunsteducatie, Codarts Rotterdam (2022, online), presentatie Melissa Bremmer *Wicked Arts Assignments*

- Next Stop Conferentie (2022) presentatie Melissa Bremmer *My Music Ability 2*
- Cultcheers (2022) workshop Melissa Bremmer voor Franse docenten *Wicked Arts Assignments*

Emiel Heijnen & Melissa Bremmer:

- Werkbezoek National Arts Council Singapore (2022), Emiel Heijnen en Melissa Bremmer *The ins-and-outs of the Research Group Arts Education*
 - Kunstgebouw (Theater Rotterdam), workshop Melissa Bremmer en Emiel Heijnen *Wicked Arts Assignments*
 - Next Stop Conferentie (2022) workshop Melissa Bremmer, Emiel Heijnen, Arida Bandringa en Sanne Kersten *ArtsSciences Unlocked*
 - Freelands Foundation (2022, London, UK), Webinar Melissa Bremmer en Emiel Heijnen *Wicked Arts Assignments*
 - Symposium Master Kunsteducatie (2022; Tilburg), presentatie Emiel Heijnen en Melissa Bremmer *Lecturing as conceptual arts practice*
 - Cultuureducatie Enschede (2022) workshop Melissa Bremmer en Emiel Heijnen *Wicked Arts Assignments*
 - Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Architectuur (2022; Gent) workshop Emiel Heijnen en Melissa Bremmer *Wicked Arts Assignments*
 - NAEA (2022), presentatie Melissa Bremmer en Emiel Heijnen *Caution: you are entering a conceptual playground*
 - School of Arts & Design, University of Illinois Urbana Champaign (2022), lezing Emiel Heijnen en Melissa Bremmer *Teacher as Conceptual Artist and Wicked Arts Assignments*
 - Arts Institute of Chicago (2022), interne workshop museum educators Melissa Bremmer en Emiel Heijnen *Wicked Arts Assignments*
 - Arts Institute of Chicago (2022), externe workshop arts educators Emiel Heijnen en Melissa Bremmer *Wicked Arts Assignment*
- Overzicht presentaties onderzoeksleden*
- Erasmus Universiteit Rotterdam (2022) gastcollege Nathalie Roos aan bachelorstudenten *Arts, activism, citizenship and education*

- NEXT STOP conferentie (Ede, 2022) workshop Sanne Kersten ism Melissa Bremmer, Emiel Heijnen, Arida Bandringa en *Arts Sciences Unlocked.*
- Comenius Museum (Naarden, 2022) duolezing Saskia Sap *Taal in Beweging: over de beweeglijkheid van taal en de taligheid van beweging*
- OBA Theater Amsterdam (Amsterdam, 2021) presentatie Damar Lamers en Jelle van der Leest *Ik en de Ander*
- Symposium Transculturele Danspraktijken ATD (Amsterdam, 2022) Presentatie Lamers en Jelle van der Leest
- DanceAble Symposium (online, 2022) Presentatie Damar Lamers *Mag ik deze dans met jou?*
- Landelijk congres Jonge Kind AOb en HJK (Bussum, 2022). Presentatie en workshop Saskia Sap *Creëer ruimte om te leren bewegen.*
- AHK-Symposium Transculturele Danspraktijken (Amsterdam, 2022) lezing Saskia Sap *Taaldans voor NT2-kinderen*
- Studiedag leerkrachten primair onderwijs en cultuuraanbieders (Oosterhout, 2022) lezing Saskia Sap *Dansend Leren*
- Scholingsmiddag Basisschool De Wonderboom (Amersfoort, 2022). Presentatie en workshop Saskia Sap *Dansend leren*
- Scholingsdag NEOS Cultuuronderwijs (Amersfoort, 2022). Presentatie Saskia Sap *Creativiteit in ontwikkeling*
- CASE (Amsterdam, 2022) presentatie Nathalie Roos ism Hessel Nieuwelink *Kunst, activisme en burgerschap*
- Voor de klas in het speciaal onderwijs (Amstelveen en Amsterdam Zuid-Oost, 2022) twee gastlessen Vincent Lamers *Beleven in Muziek*
- De Sprienke (Goes, 2022) Teamtraining Vincent Lamers *Beleven in Muziek*
- Master Musical Leadership (CvA, 2022) gastlessen Vincent Lamers *Beleven in Muziek*
- Kunst is Meer (Almere, 2022) Workshop Marijke Smedema
- Leergemeenschap Muziek is Meer (Almere & Hilversum, 2022) Workshop Marijke Smedema *Muziek is Meer*
- Future SoundLAB (Muziekgebouw, Amsterdam, 2022). Presentatie Michel Hogenes *Muziektechnologie voor inclusief muziekonderwijs*

- Zie de individuele pagina's van de onderzoekers voor aanvullende informatie: www.ahk.nl/lectoraten/educatie/onderzoeksgroep/

4.4 IN DE MEDIA

De leden van het lectoraat zijn op verschillende manieren in de media geweest:

Interviews met de lectoren en onderzoeksleden:

- Melissa Bremmer: webinar Vakkenstructuur Kunstvakken (SLO): www.slo.nl/vakkenstructuur-kunstvakken/
- Melissa Bremmer: Niets over ons, zonder ons: www.lkca.nl/artikel/niets-over-ons-zonder-ons-ahk-en-codarts-over-de-agenda-inclusieve-podiumkunsten/
- Melissa Bremmer: interview samen met Filip Verneert in Jazz&Mo': muziekmozaiek.be/jazz/2022/jazzmo-22/
- Emiel Heijnen: Column Hoe of waarom maken we het? en discussiepanel tijdens Maaksymposium: www.youtube.com/watch?v=wnxPj_hzo-8
- Emiel Heijnen: Column en panelgesprek Authentieke Kunsteducatie in theateronderwijs: www.youtube.com/watch?v=wnxPj_hzo-8
- Emiel Heijnen: institucional.us.es/reappanel/
- Emiel Heijnen en Melissa Bremmer: freelandsfoundation.co.uk/education/shift
- Melvin Crone: www.youtube.com/watch?v=bxnOZKFWLus

Externe verslagen van bijeenkomsten:

- Educatietools: www.onderwijskennis.nl/themas/cultuureducatie
- Wicked Arts Assignments: cultuureducatie-enschede.nl/actueel/magazine-binnenstebuiten/magazine-binnenstebuiten-2022/
- Wicked Film Assignments: filmeducatie.nl/inspiratie/mireille-wiegers

5. Reflectie op het lectoraat

Het lectoraat heeft een Raad van Advies (RvA) ingesteld die de onderzoeksvoorstellen van de leden van de onderzoeksgroep peer reviewen en het lectoraat als geheel evalueren. De raad bestond uit Edwin van Meerkerk, Sandra Trienekens en Zeynep Gündüz. De onderzoeksvoorstellen van de onderzoeksgroepsleden worden door twee leden van de Raad van Advies gepeerreviewed en leiden tot aanscherping van de onderzoeksvoorstellen. Daarnaast kunnen leden ook in de slotfase van een onderzoek meelesen en het onderzoek van feedback voorzien. Zo zijn de onderzoeken van Dennis Meyer en Saskia Sap gelezen door leden van de RvA. De RvA evalueert aan het einde van ieder kalenderjaar in een evaluatiegesprek het lectoraat als geheel. Voorafgaande aan dat evaluatiegesprek woont de RvA tijdens een onderzoeksbijeenkomst de presentaties van onderzoeksleden bij en voorziet die van feedback.

**Lectoraat Kunsteducatie
Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten**